

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 252/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. júna 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. T. B., P., zastúpeného advokátkou Mgr. M. M., P., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co/38/2011 a jeho rozsudkom z 22. júna 2011 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 229/2011 a jeho uznesením z 15. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. T. B. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2012 doručená sťažnosť JUDr. T. B. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „žalobca“),

ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 38 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co/38/2011 a jeho rozsudkom z 22. júna 2011, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 229/2011 a jeho uznesením z 15. februára 2012.

2. *Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu v súdnom spore proti žalovanému S. o náhradu škody s príslušenstvom vedenej na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C/87/2004. Predmetom sporu je náhrada škody spôsobenej nedbanlivostným konaním príslušníkov V. P., ktorí „6. 11. 1967 pri príležitosti osláv 50. výročia VOSR... bez súhlasu nadriadených a v rozpore so služobnými predpismi, použili pri ohňostroji 40 mm osvetľovacie rakety, pričom nevykonali potrebné bezpečnostné opatrenia. Po vystrelení osvetľovacích rakiet jedna z nich dopadla na hlavu žalobcu a spôsobila mu pomliaždenie mozgu, v dôsledku čoho došlo k ochrnutiu oboch dolných končatín a pravej hornej končatiny. Obaja menovaní boli Vojenským obvodovým súdom v B. uznaní vinnými a bol im uložený trest odňatia slobody v trvaní 7 mesiacov s podmieneným odkladom na 1 rok. Okresný súd v Prešove rozsudkom č. k. 12 C/877/68 z 30. 6. 1970 zaviazal právneho predchodcu žalovaného na zaplatenie sumy 39.325,- Sk titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia za poškodenie zdravia v súvislosti s uvedeným zranením. Žalobca aj napriek zdravotnému postihnutiu vyštudoval P. a v rokoch 1979 až 1994 pracoval ako prokurátor v P. Od roku 1995 pracuje ako advokát. Od jesene 2002 žalobca začal častejšie pociťovať bolesti hlavy... Po absolvovaní rôznych vyšetrení bolo zistené, že žalobca trpí organickým posttraumatickým psychosyndrómom... sa jedná o vážnu mozgovú a duševnú poruchu po ťažkom poranení hlavy, kostný defekt v lebečnej klenbe, poúrazovú paraparézu a kvadruparézu, poúrazové obmedzenie hybnosti chrbtice... poruchu úchopovej funkcie palca... ukazováka... III. - IV. prsta... Zo záveru znaleckého posudku... vyplýva, že medzi poranením hlavy zo dňa 6. 11. 1967 a uvedenými diagnózami, ktorými žalobca v súčasnosti trpí, je príčinná súvislosť.*

V dôsledku zhoršenia zdravotného stavu, ktoré má priamu súvislosť s poraneniami zo 6. 11. 1967, si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody, ktorá mu vznikla nákupom osobného motorového vozidla značky H... Tento nárok žalobca odôvodnil tým, že v dôsledku poškodenia zdravia, za ktoré zodpovedá žalovaný, bol nútený pre zachovanie normálneho životného štandardu, pre uspokojovanie svojich kultúrnych a sociálnych potrieb, používať osobné motorové vozidlo ako ortopedickú pomôcku, ktoré denne potrebuje a je naň absolútne odkázaný. Podľa znaleckého posudku... žalobca nemôže cestovať hromadnou dopravou, nemôže nastúpiť do vlaku a neprejde väčšiu vzdialenosť, v dôsledku čoho je odkázaný na individuálnu dopravu. Uvedené vozidlo je špeciálne upravené pre potreby žalobcu... Žalobca si uplatnil aj odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia za nastavšie zhoršenie zdravotného stavu... mesačnú rentu..., ušlý zisk..., zaplatenie... za kúpeľnú liečbu... a každoročné poskytovanie 21 dňového liečebného pobytu v kúpeľoch v Slovenskej republike...“ (skutkový stav citovaný z odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 25. novembra 2010, pozn.).

3. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„V konaní vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 8 C/87/04 som sa domáhal, aby mi S. (ďalej len žalovaný) zaplatila škodu vo výške 889.255,20 Sk v súvislosti so zakúpením osobného motorového vozidla H., náhrady škody titulom nastavšieho zhoršenia zdravotného stavu - sťaženia spoločenského uplatnenia v dôsledku úrazu zavineného žalovaným zo 6. 11. 1967, titulom náhrady škody za ušlý zisk mesačne až do priznania starobného dôchodku sumu 30.630,- Sk a titulom náhrady škody za zaplatenú kúpeľnú liečbu sumu 31.000,- Sk.

Okresný súd rozsudkom 8 C 87/04 z 29. 5. 2008 (v poradí prvým rozsudkom) môjmu návrhu v plnom rozsahu vyhovel...

Krajský súd... rozsudkom sp. zn. 1 Co/3/09, 1Co/4/09 z 20. 5. 2009 napadnutý rozsudok okresného súdu vo výrokoch o náhrade škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia, zameškaného ušlého zisku a ušlého zisku do budúcnosti v mesačných náhradách, ako aj náhrady škody za kúpeľnú liečbu potvrdil. Všetky priznané nároky považovali oba sudy jednoznačne v príčinnej súvislosti s úrazom zo 6. 11. 1967, za ktorý zodpovedá žalovaný. Vo vzťahu k nároku o zaplatenie 889.255,20 Sk titulom kúpnej ceny za osobné

motorové vozidlo H., krajský súd uviedol, že zatiaľ nebol náležite definovaný a preukázaný príčinný vzťah medzi nutnosťou zakúpiť predmetné vozidlo a úrazom z roku 1967. Preto rozsudok okresného súdu vo vzťahu k tomuto nároku zrušil a vrátil vec prvostupňovému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie.

Okresný súd po čiastočnom zrušení rozsudku... z 29. 5. 2008 vykonal rozsiahle dokazovanie vo vzťahu k zistenej príčinnej súvislosti medzi úrazom zo 6. 11. 1967, mojim zdravotným stavom a potrebou zakúpiť si osobné motorové vozidlo. Po doplnení dokazovania okresný súd (v poradí druhým) rozsudkom sp. zn. 8 C 87/2004 z 25. 11. 2010 zaviazal žalovaného zaplatiť mi 1.463,02 € titulom úprav na predmetnom osobnom motorovom vozidle a trovy konania, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti (teda o zaplatenie ceny osobného motorového vozidla) žalobu zamietol...

Krajský súd v Prešove rozsudkom 1 Co/38/2011 z 22. 6. 2011 prvostupňový rozsudok vo výroku o čiastočnom zamietnutí žaloby a vo výroku o čiastočnom vyhovení žalobe do sumy 1.196,18 € potvrdil a v časti nad túto sumu do sumy 1.463,02 € rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie...

Proti rozsudku Krajského súdu... z 22. 6. 2011 som podal dovolanie podľa § 237 písm. f/ OSP z dôvodov uvedených v § 241 ods. 2, písm. c/ OSP. Najvyšší súd SR... uznesením sp. zn. 8 Cdo/229/2011 z 15. 2. 2012 podané dovolanie odmietol z procesných dôvodov tvrdiac, že nie je prípustné, preto riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozsudkom z hľadiska vecnej správnosti...“

4. Vo vzťahu k najvyššiemu súdu (jeho rozhodnutiu z 15. februára 2012) sťažovateľ namietal, že dovolací súd odmietol jeho dovolanie „z procesných dôvodov, nezaoberal sa vecnou správnosťou rozsudku Krajského súdu... z 22. 6. 2011. Preto Najvyšší súd... na uvedené výhrady nereagoval, pochybenie krajského súdu nenapravil a mojim porušeným základným právam taktiež neposkytol ochranu.“

5. Sťažovateľ tvrdí, že: „Rozhodnutie krajského súdu a najvyššieho súdu je arbitrárne, pretože sa súdy upriamili na skutočnosť, že motorové vozidlo používam pre potreby výkonu advokácie a nebrali do úvahy podstatne zmenený skutkový stav a nové

dôkazy, ktoré nepochybne mohli mať vplyv na spravodlivé a správne posúdenie skutkového stavu. Najmä nebrali do úvahy skutočnosť, že na vozidlo som absolútne odkázaný v každodennom živote. Odôvodnenie, či už krajského alebo najvyššieho súdu s poukazom na príslušné zákonné ustanovenia bez dostatočného vysvetlenia dôvodne vyvoláva pochybnosti o arbitrárnosti, nakoľko v ňom absentuje aplikácia týchto zákonných ustanovení na konkrétne okolnosti prípadu a odôvodnenie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní... Preto je dôvodné tvrdiť, že nedostatočným odôvodnením bolo porušené moje právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces, garantované v článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru...

Citovanými rozhodnutiami súdov boli teda porušené moje základné práva vlastníť majetok v zmysle článku 20 ods. 1, právo na slobodnú voľbu povolania, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať zárobkovú činnosť podľa článku 35 ods. 1, ako zdravotne postihnutého právo na osobitné pracovné podmienky v zmysle článku 38 ods. 1 a právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a článku 6 ods. 1 Dohovoru. Preto považujem ústavnú sťažnosť za právom podanú.“

6. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Najvyšší súd... uznesením vo veci 5 Cdo 229/2011 a Krajský súd... rozsudkom sp. zn. 1 Co/38/2011 z 22. 6. 2011 porušili základné právo sťažovateľa podľa článkov 20 ods. 1, 35 ods. 1, 38 ods. 1 a 46 ods. 1 Ústavy..., ako aj článku 6 ods. 1 Dohovoru.

Uznesenie Najvyššieho súdu... sp. zn. 5 Cdo 229/2011 z 15. 2. 2012 a rozsudok Krajského súdu... sp. zn. 1 Co/38/2011 z 22. 6. 2011 sa zrušuje a vec sa vracia na nové prejednanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd... a Krajský súd... sú povinní solidárne zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania 269,61 €.“

II.

7. Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej

zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Sťažovateľ sa domáhal toho, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho „základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru“, ako aj „základného práva vlastníť majetok v zmysle článku 20 ods. 1, právo na slobodnú voľbu povolania, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať zárobkovú činnosť podľa článku 35 ods. 1, ako zdravotne postihnutého právo na osobitné pracovné podmienky v zmysle článku 38 ods. 1...“.

9. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 264/2011).

11. Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti predovšetkým domáhal vyslovenia porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 15. februára 2012, ktorým dovolanie sťažovateľa odmietol „v súlade s § 218 ods. 1 písm. c) v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p.“, a jemu predchádzajúcim potvrdzujúcim rozhodnutím krajského súdu z 22. júla 2011 (pozri body 6 a 8).

12. Podľa ustáleného právneho názoru ústavného súdu účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu vrátane práva na spravodlivé konanie je zaručiť každému prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane odvolacieho konania či konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07). Rovnako ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi

bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

14. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

15. Ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku (odvolania či dovolania) uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného odvolania či dovolania vôbec boli naplnené.

16. V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve

všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označenému základnému právu sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

17. Právo na súdnu ochranu (ako aj právo na spravodlivé súdne konanie) sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené v písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

18. Ústavný súd z tohto hľadiska (body 16 a 17) preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 229/2011 z 15. februára 2012, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa. Nezistil pritom žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd po uvedení priebehu a výsledku konania na okresnom súde a krajskom súde v podstatnom oboznámil dovoláciu argumentáciu sťažovateľa:

„Proti... rozsudku odvolacieho súdu, čo do potvrdzujúceho výroku o čiastočnom zamietnutí žaloby, podal dovolanie žalobca, ktorý navrhol rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. a § 237 písm. 2/ O. s. p. tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces. Za takú vadu označil nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj

rozhodnutie vo veci odvolacím súdom bez nariadenia pojednávania napriek potrebe zopakovania alebo doplnenia dokazovania. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberal skutkový a právny stav veci.“

Po uvedení vyjadrenia žalovaného k dovolaniu žalobcu (sťažovateľa, pozn.) najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O. s. p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O. s. p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O. s. p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevysslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné a nejde ani o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O. s. p. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O. s. p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa najvyšší súd... len na skúmanie

prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonom ustanovení dovolací súd nezistil.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd... osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O. s. p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade správnymi predpismi

a žalobcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p, namieta porušenie jeho práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces,

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy...

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy...

Podľa či. 6 ods. 1 Dohovoru...

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa či. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahrňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (napr. II. ÚS 383/06).“

Následne najvyšší súd citoval z judikatúry ústavného súdu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 14/01, II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/06, III. ÚS 209/94, IV. ÚS 115/03).

Ďalej najvyšší súd argumentoval takto:

„Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie...

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESHP...

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. US 119/03-30... IV. ÚS 115/03...

Najvyšší súd... po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o čiastočnom zamietnutí žaloby a vo výroku o čiastočnom vyhovení žalobe do sumy 1 196,18 € potvrdil a vo výroku o čiastočnom vyhovení žalobe nad sumu 1 196,18 € a vo výroku o trovách konania rozsudok prvostupňového súdu zrušil a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie...

Odňatie možnosti konať pred súdom a porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces žalobca vyvodzuje tiež z toho, že odvolací súd rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania, napriek potrebe zopakovania alebo doplnenia dokazovania.

Podľa § 214 ods. 1 O. s. p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné, zopakovať

alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, a c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Z dikcie ustanovenia § 214 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že na prejednanie odvolania, ktoré smeruje proti rozhodnutiu vo veci samej musí predseda senátu nariadiť pojednávanie okrem iného aj vtedy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie. Či v konkrétnom prípade je nevyhnutné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, je však vecou úvahy odvolacieho súdu a nie účastníkov konania. Ak odvolací súd dospeje k záveru, že súd prvého stupňa náležitým spôsobom zistil skutkový stav veci a preto nie je potrebné dokazovanie zopakovať alebo doplniť, nič nebráni (ak nejde o ostatné dva v zákone vymenované prípady) o odvolací rozhodnúť bez nariadenia pojednávania.

Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd považoval skutkové zistenia súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o zamietavú časť rozsudku, za úplné a ich právne posúdenie za správne. Nepovažoval preto za potrebné súdom prvého stupňa vykonané dokazovanie zopakovať alebo dokazovanie doplniť, o čom rozhodnúť je v jeho plnej kompetencii. Odvolací súd teda v danom prípade nepostupoval v rozpore so zákonom, keď na prejednanie odvolania nenariadil odvolacie pojednávanie.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd... dospel k právnomu záveru, že tým, že odvolací súd vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie v zmysle ustanovenia § 214 ods. 1, 2 O. s. p. nebola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. Nedošlo k znemožneniu realizácie jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Dovolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že za postup súdu odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia, nie je možné považovať postup súdu v súlade s príslušnými procesnými ustanoveniami. Nedošlo preto k závadnému procesnému postupu súdu, ktorým by sa žalobcovi znemožnila realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, tak ako namietal dovolateľ v podanom dovolaní, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O. s. p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesné prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia 238 O. s. p., a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti... “

19. Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného konštatuje, že v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmavania napadnutého výroku odvolacieho súdu, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi

neodňala možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP]. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 229/2011 z 15. februára 2012 obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov a nejde o arbitrárne rozhodnutie nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

20. Z uvedených skutočností vyplýva, že medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a možnosťou porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taký vzťah, ktorý by odôvodňoval prijatie sťažnosti na ďalšie konanie po jej predbežnom prerokovaní. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

21. Sťažovateľ ďalej namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 38/2011 a jeho rozsudkom z 22. júna 2011, ktorým na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu z 25. novembra 2010 v časti potvrdil a vo zvyšku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (pozri bod 3). Ústavný súd sa preto v rámci predbežného prerokovania sťažnosti zaoberal aj tvrdením sťažovateľa o porušení označených práv predmetným rozhodnutím krajského súdu.

22. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa

obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

23. Predmetné rozhodnutie krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na spravodlivé súdne konanie stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

24. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

25. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04, I. ÚS 200/2012) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

26. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

27. Vzhľadom na už uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

28. Sťažovateľ ďalej namietal porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 ústavy predmetnými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu (pozri body 5 a 6).

29. Ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry (napr. II. ÚS 78/05, I. ÚS 310/08) zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Inak povedané, o prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprocených princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. v spojení s ich porušením. Ústavný súd vychádzajúc z uvedených skutočností a záverov preto odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

30. Po predbežnom prerokovaní sťažovateľovej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 35 ods. 1 ústavy („každý má právo na slobodnú voľbu povolania, prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť“) a základného práva podľa čl. 38 ods. 1 ústavy („ženy, mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na zvýšenú ochranu zdravia pri práci a osobitné pracovné podmienky“) postupom a rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ na podporu týchto svojich tvrdení neuviedol žiadny argument (relevantnú skutočnosť) konkretizujúci protiústavné správanie (postup) menovaných súdov, ktorého dôsledkom (následkom) by bolo namietané porušenie označených základných práv (pozri bod 5).

31. Vychádzajúc z uvedeného (s prihliadnutím na vecný – obsahový rozmer označených práv) ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia týchto práv, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po eventuálnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. V nadväznosti na uvedené a tiež vzhľadom na možnosť porušenia označených základných

práv len v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami menovaných súdov dospel ústavný súd k záveru, že keďže v danom prípade nebolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri body 20 a 27, tiež bod 29), v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených základných práv a slobôd. Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto jej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

32. Po odmietnutí sťažovateľovej sťažnosti ako celku nebol už právny dôvod zaoberať sa jeho ostatnými návrhmi, t. j. návrhom na zrušenie označených rozhodnutí menovaných všeobecných súdov a priznaním mu náhrady trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júna 2012